

Stručni rad

LUTKE OŽIVLJAVAJU U BAJKAMA

Marija Uršič

Vrtec Velenje, enota Tinkara

Sažetak

Za dijete i njegov emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj bitno je da razvija jezičnu sposobnost, odnosno sposobnost stvaranja i razumijevanja različitih govornih pozicija i za različite potrebe. Interakcija je s igrom, umjetnošću, mišlju... Tako djeca u ovom razdoblju uče na različite načine komunicirati svoja iskustva, emocije, ponašanja, razumjeti načine na koje drugi komuniciraju i prezentiraju vlastita iskustva. Dolje sam opisala pojedinačne jezične aktivnosti.

Ključne riječi: umjetnost, poticajno okruženje, kazališna predstava

1. UMJETNOST U VRTIĆU

U kurikulumu je područje umjetnosti opisano kao područje koje omogućuje realizaciju kreativnih potencijala (dječja igra, istraživanje, upoznavanje svijeta). U umjetnosti dijete razvija svoju sposobnost korištenja simbola – kada stvara nešto što predstavlja nešto drugo u crtežu, plesu, glazbi, kazalištu. Upoznaje sebe, pridonosi oblikovanju okoline i gradi samopouzdanje. Kurikulum naglašava iskustvo koje dijete stječe u području umjetnosti, jer je ono važan čimbenik u razvoju i psihičkom zdravlju djeteta. Umjetnost je oduvijek povezivala djecu i umjetnike. Djeca su bila učitelji i inspiracija mnogim umjetnicima. Umjetnost pomaže djeci da lakše interpretiraju svijet u kojem žive. Dobar primjer za to su bajke koje djeca rado slušaju prije nego što zaspu. Osim bajki, i predstave učvršćuju uvjerenje da su stvari stvarno žive.

2. POTICAJNO OKRUŽENJE ZA STVARANJE

Poticažno okruženje utječe na kreativnu klimu i odnose u grupi. Potrebno je djetetu ponuditi mogućnosti da se izrazi – svako na svoj način. U kazališnom obrazovanju vrlo je važna uloga pedagoga. Mora pružiti bogatstvo različitih materijala, igara, priča, prostora i vremena u kojima dijete može istraživati i stvarati. Mora probuditi sva osjetila (vid, sluh, njuh, okus, tip), dati djetetu impulse za buđenje doživljaja i emocija. Dijete bi trebalo biti središnji akter stvaranja, a odgajatelj njegov partner [3].

2.1. PRIČAJMO BAJKU

„Ako želite da vam djeca budu pametna, pričajte im bajke. Ako želite da vam djeca budu još pametnija, pričajte im više bajki.“ (Albert Einstein)

Neki psiholozi i pedagozi smatraju da su bajke najvažnija mentalna hrana djeteta u predškolskom razdoblju. Njihov jezik i poruka često idu dublje od naših profesionalnih i racionalnih mišljenja, ideja i savjeta. Bajka u djetetu budi životnu radost i oslonac je u potrazi za smislom. Internalizacijom bajkovitog sadržaja djeca stoga doživljavaju da je svijet siguran i lijep. Poruka bajki je dublja od racionalnih objašnjenja. Dijete se divi bajkovitim bićima, poistovjećuje se s njihovim ponašanjem i ne sumnja u njihovu stvarnost.

Slika1: Lutke oživljaju

2.2. RAD S LUTKOM

Dijete najprije prihvaća neverbalnu komunikaciju, ali postupno obogaćuje verbalno izražavanje. Važnu ulogu u tome mogu imati mimičke lutke (karakteristika otvaranja usta). Kroz lutkarsku aktivnost odgajatelj će otkriti sklonosti i talente kod svakog pojedinog djeteta. Važno je da odgajatelj vjeruje u moć lutki, da ih često koristi u različitim oblicima i u različitim prilikama. Lutka pomaže djetetu da stekne pozitivnu sliku o sebi. Djeca se poistovjećuju s lutkom pa im lutka može biti i sredstvo pomoću kojeg mogu lakše izraziti svoje osjećaje. Omogućujemo djeci vlastiti način učenja, prepoznamo njihovu individualnost i kreativnost te izazivamo njihovu maštu. Lutka se u životu djeteta pojavljuje u dva oblika:

- * u svakodnevnom životu,
- * kao medij u kazališnoj predstavi.

2.3. SNAGA LUTKE

Lutka nije ništa drugo nego predmet, objekt, nešto neživo. Kad lutka oživi, ona postaje posrednik, pomagač, štit odgajatelju, djetetu. Važno je da se u vrtiću za njihovu izradu koriste samo jednostavni materijali, a da ih djeca, ovisno o dobi i mogućnostima, mogu sama izraditi. Lutka je važan član grupe. Ona ima posebnu moć, ona je most između odgajatelja i djece, ona je svemoćna. Lutka je djetetov saveznik i utjeha. Lutka može sve što čovjek ne može. Može letjeti, može se boriti, može pobijediti zle vještice, jači je od diva, tjera strahove...nevjerojatna moć koju može učiniti vrlo mala lutka od platna ili papira. Pomoću lutke djeca izražavaju svoje osjećaje, razvijaju divergentno mišljenje koje je važan element kreativnosti.

2.4. KAZALIŠNA PREDSTAVA

Kazalište kao umjetnost iznimno je blisko djetetu. Sjetimo se igre uloga, kada djeca igraju uloge odraslih. U jednom trenutku tu su majke i očevi, u drugom su životinje, kraljevi, kraljice... i igra s lutkom i maženje medvjedića [1]. Uz pomoć kazališne igre djeca razvijaju vještine socijalne interakcije, uče komunikaciju i rješavanje manjih sukoba. Kazališne igre temelje se na grupnom stvaranju i suradnji, što od djece zahtijeva usklađivanje mišljenja i dogovaranje, međusobno uvažavanje i prihvaćanje tuđih ideja. Također je potrebno uzeti u obzir osjećaje partnera [3].

Slika 2: Otroška domišljiva zaživi v lutkah

2.5. KAZALIŠTE I DJEČJI VRTIĆ

Kazalište, kao stjecište svih likovnih umjetnosti, spaja djecu i odgajatelje u procesu rada vrtića, roditelje u moćnu kazališnu obitelj u kojoj svatko nalazi svoje mjesto. To je mjesto susreta mašte, kreativnosti i suradnje.

2.6. VODIČ ZA PLANIRANJE IMPLEMENTACIJE NEOVISNE PREDSTAVE

1. Početna faza: DIZAJN

* ZBIRKA KVALITETNIH LITERATURNIH RADOVA - prema interesu i reakcijama djece

* DJECI SU NUĐENI RAZNI SREDSTVA U IGRALIŠTU: rekviziti, kostimi, pokrivala za glavu, lutke, različiti glazbeni žanrovi... (slušanje, promatranje, praćenje djetetove igre, izbora, reakcija...)

* UPOZNAVANJE S ODABRANIM DJELOM - pruža se djeci na različite načine: čitanjem, pričanjem priča, stvaralaštvom lutkom, crtanjem, ilustracijama, likovnim stvaranjem...

2. faza:

- * IZBOR PODRUČJA: plesna dramatizacija, dramatizacija - govorna, kazališna, lutkarska predstava (uzimajući u obzir dob djece i jakost grupe - jezična, likovna...)
- * IZBOR OBLIKA I METODA RADA - prema odabranom književnom djelu, odabranom području i odabranom sredstvu

3. faza:

- * IZBOR GLAZBE
- * ZBIRKA SVOJSTVA, GRAĐE
- * PLANIRANJE RADIONICA SA RODITELJIMA ILI SA RODITELJIMA I DJECOM (prikupljanje materijala; izrada ili dovršavanje scene, kostima, rekvizita...)
- * SCENA I SVOJSTVA - ovisno o dobi i mogućnostima djece..)
- * TRAŽENJE RAZLIČITIH OPCIJA (razmišljanje)
- * RASPJELA PRIČE

4. faza:

- * PODJELA ULOGA PREMA SPOSOBNOSTIMA DJECE - prema njihovim jakim područjima
- * SCENOGRAFIJA
- * FINALNI ODABIR: glazba, instrumenti, rekviziti, kostimi...
- * UPOZNAVANJE S ROLAMA, UPOZNAVANJE S GLAZBOM
- * PODJELA PO SCENAMA (vježbe po scenama)

5. Završna faza: ZAVRŠNI PROJEKT

- * ZAJEDNIČKE VJEŽBE
- * IZVEDBA PREDSTAVE

3. ZAKLJUČAK – PRIMJER DOBRE PRAKSE (5-6 godina, od bajke do samostalne izvedbe).

Budući da smo mi EKO VRTIĆ, ove aktivnosti na ovu temu provodile su se tijekom cijele školske godine, bile su naša svakodnevica.

Priča: MJESEČEV SAN

1. EKO otok, reciklaža otpada
2. Izrada scene, instrumenata od otpadne ambalaže, izrada papira za čestitke,
3. Radionica s roditeljima: zajednička karnevalska maska, izrada kostima za dramatizaciju od plastičnih vrećica za otpad, kartona;
4. EKO kutak: prikupljanje plastičnih čepova za pomoć bolesnom djetetu i njihovo donošenje, prikupljanje papira, donošenje otpadne ambalaže.
5. Radionica s roditeljima i djecom - izrada EKO košara (kaširanje kartonskih kutija jedač plastike),
6. ZAVRŠNA SAMOSTALNA DRAMATIZACIJA: izvedba Mjesečevi snovi

4.LITERATURA

- [1.] Sitar, J. (2008). Lutkarska umjetnost u kontekstu kulturnog odgoja.
- [2.] Retuznik Bozovičar, A. i Kranjc, M. (2012). U krugu života – pedagogija i pedagoški pristupi u predškolskom razdoblju.
- [3.] Majaron, E. i Korošec, H. (2006). Kreacija djeteta s lutkama.
- [4.] Dijete u vrtiću. Priručnik za nastavni plan i program za dječje vrtiće. (Izdavačka kuća Horizont, 2010.)
- [5.] Kurikulum za dječje vrtiće. (1999). Ljubljana: Ministarstvo prosvjete i sporta, Zavod za školstvo Republike Slovenije.